

ΜΑΡΟΥΛΑ ΚΛΙΑΦΑ

Οι πελαργοί
θα ξανάρθουν

ΚΕΔΡΟΣ

Μαρούλα Κλιάφα: Οι πελαργοί θα ξανάρθουν

ISBN 978-960-04-5022-4

Επιμέλεια-Διόρθωση: Μαρία Σπανάκη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Μαρούλα Κλιάφα, 1976, 2019*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 1976, 2019*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Στον Θοδωρή και στον Γιάννη

ΜΑΡΥΛΑ ΚΛΙΑΦΑ

ΑΙΣΤΥ ΒΕΡΝΟΥΤΣΙΑ

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ДЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА»

Το εξώφυλλο της ρωσικής έκδοσης του μυθιστορήματος *Οι πελαργοί
θα ξανάρθουν*. Το βιβλίο κυκλοφόρησε σε 100.000 αντίτυπα.

Λίγα λόγια για την παρούσα έκδοση

Οι πελαργοί θα ξανάρθουν είναι το πρώτο μου μυθιστόρημα. Εκδόθηκε λίγους μόλις μήνες μετά τη μεταπολίτευση και είχε θετική ανταπόκριση τόσο από την κριτική όσο και από τους νεαρούς αναγνώστες.

Είχα πολλά χρόνια να το πιάσω στα χέρια μου και τώρα, με την ευκαιρία της επανέκδοσής του, το ξαναδιάβασα. Οι ημερολογιακές σημειώσεις του δεκάχρονου ήρωά μου, του Γιάννη, αποτυπώνουν σε όλες τις εκφάνσεις τόσο πιστά το κλίμα της επτάχρονης δικτατορίας, που δεν έκανα καμία απολύτως επέμβαση.

Αν και το θέμα του βιβλίου μου αναφέρεται σε ένα ιστορικό γεγονός που στα μάτια των σημερινών παιδιών φαντάζει μακρινό, θέλω να πιστεύω πως θα το χαρούν. Γιατί η λογοτεχνία έχει τη μαγική δύναμη να μας συναρπάξει και να μας μεταφέρει στην ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής.

M.K.

Τρίκαλα, Άνοιξη του 2019

Λίγα λόγια για το βιβλίο

Οι πελαργοί θα ξανάρθουν είναι περισσότερο μια αυτοβιογραφία παρά ένα φανταστικό μυθιστόρημα.

Ότι έζησα, ότι είδα κι ότι απόμεινε στη θύμηση από εκείνα τα χρόνια το διηγείμαι εδώ μέσα, ιδωμένο με τα μάτια του μικρού Γιάννη που οι παρατηρήσεις του, οι συζητήσεις μαζί του μα πιο πολύ το ημερολόγιό του με βοήθησαν να ζωντανέψω μια επαρχιακή πόλη και μια εποχή.

Ο κόσμος που περιγράφω είναι ο κόσμος μας, είμαστε εμείς οι ίδιοι. Κι αν μερικοί σκεφτούν πως το βιβλίο αυτό είναι πολύ αληθινό για να το διαβάσουν παιδιά, θα 'χα να πω τούτο: Είναι καιρός πια να δούμε και ν' αντιμετωπίσουμε τα παιδιά μας όπως είναι στην πραγματικότητα. Πλάσματα όχι μόνο με υποχρεώσεις, με «πρέπει» και «οφείλεις» αλλά και με δικαιώματα.

Και πρώτα απ' όλα με το δικαίωμα να μπορούν να κρίνουν κι αν πρέπει – γιατί όχι; – και να μας κατακρίνουν.

Μόνο έτσι θ' αποφύγουν τα λάθη που κάναμε εμείς. Μόνο έτσι θα φτιάξουν έναν καλύτερο κόσμο.

M.K.

Τρίκαλα, Καλοκαίρι του 1975

Ο ερχομός του πατέρα

– Θοδωρή!... Γιάννη! Ελάτε λοιπόν, αργήσαμε, ακούστηκε ανυπόμονη η φωνή της κυρίας Αντωνίου από την πίσω αυλή.

Ο Γιάννης φόρεσε βιαστικά τα παπούτσια του, κούμπωσε το σακάκι του και κατρακύλησε τις σκάλες.

– Πού είναι ο αδελφός σου; ρώτησε η μητέρα του, φανερά εκνευρισμένη από την αργοπορία του μεγάλου της γιου, και με το χέρι της ίσιωσε το πουκάμισό του.

– Διαβάζει.

– Μμ...

Κούνησε το κεφάλι της ανυπόμονα και τράβηξε το παιδί από το χέρι.

– Έλα, πάμε μόνοι μας. Δεν έχουμε καιρό. Το τρένο όπου να 'ναι φτάνει.

Βιαστικά πήραν τον δρόμο για τον σιδηροδρομικό σταθμό.

Η οδός Ασκληπιού, ο πιο μεγάλος δρόμος της πόλης, ήταν γεμάτη κίνηση.

Ήταν η ώρα που έκλειναν τα μαγαζιά. Οι μαγαζάτορες, σκυμμένοι στα ταμεία τους, μετρούσαν την είσπραξη της ημέρας. Όσοι είχαν κιόλας ξεμπερδέψει με τους λογαριασμούς κατέβαζαν με θόρυβο τα ρολά στις πόρτες.

Οι άλλοι, οι πιο αργοπορημένοι, έτρεχαν να ξεκρεμάσουν τα εμπορεύματα που ανέμιζαν σαν σημαίες στα σκουριασμένα καρφιά που είχαν μπήξει στις πλαϊνές πόρτες.

Κρατούσαν στο χέρι ένα ψηλό κοντάρι, που στη μια του άκρη είχε ένα καρφί γυριστό σαν τσιγκέλι, και μ' αυτό ξεκρέμαγαν το εμπόρευμα. Ό,τι ήθελες έβρισκες σ' αυτά τα μαγαζιά. Τι ρόμπες από λουλουδιασμένη φανέλα, τι σάκες πλαστικές με μεγάλες ζωγραφιές, τι τεντζερέδια και κεντήματα πλουμιστά! Όλα ανάκατα, ριγμένα φύρδην μίγδην πάνω στους ξύλινους πάγκους, περίμεναν να ξημερώσει για να τα κρεμάσουν πάλι στις αυτοσχέδιες βιτρίνες, ίσαμε που να βρεθεί ο πελάτης που θα τ' αγοράσει.

Ο Γιάννης χάζευε το θέαμα. Τα μάτια του σταμάτησαν πάνω στη βιτρίνα του ζαχαροπλαστέιου. Ποπό, γλυκά!

Και στη μέση μια τούρτα σκεπασμένη με σοκολάτα. Κοντοστάθηκε.

– Μαμά, κοίτα...

Η μητέρα ούτε γύρισε να δει.

– Έλα, μη σταματάς, είπε ξερά και τάχυνε το βήμα.

Πέρασαν τη μεγάλη σιδερένια γέφυρα και μπήκαν στην καινούρια πόλη.

Εδώ δεν είχε μικρομάγαζα. Τα κτίρια ήταν καινούρια. Μεγάλες πολυκατοικίες από μπετόν υψώνονταν κι από τις δυο μεριές του δρόμου. Ο κόσμος πηγαινοερχόταν χωρίς να βιάζεται. Οι άνθρωποι κοντοστέκονταν να δουν τους γνωστούς τους, να πουν μια καλησπέρα και να κουτσομπολέψουν τα νέα της μέρας.

Έφτασαν στον σιδηροδρομικό σταθμό, ξεψυχισμένοι από την τρεχάλα.

Μόλις και πρόλαβαν το τρένο τη στιγμή που έμπαινε στην αποβάθρα.

Από μια χαμηλοτάβανη κάμαρα, που ήταν σταθμαρχείο κι αίθουσα αναμονής μαζί, βγήκε ο σταθμάρχης.

Σήκωσε με το δεξί του χέρι τη σημαία. Ο μηχανοδηγός του τρένου πάτησε φρένο.

Οι ρόδες στρίγκλισαν. Το θεριό στάθηκε. Από το φουγάρο του έβγαιναν οι τελευταίες τούφες καπνού, λες κι έβγαινε η ψυχή του.

Δυο τρεις ταξιδιώτες κατέβηκαν κουβαλώντας καλάθια και ντουρβάδες¹.

– Να τος ο πατέρας! φώναξε ο Γιάννης και, οπ! έδωσε έναν πήδο και σκαρφάλωσε σαν κατσικάκι στον λαιμό του.

– Σιγά σιγά, θα με πνίξεις.

– Τι μου 'φερεις;

– Στο σπίτι θα δεις.

– Έλα, πες μου από τι αρχίζει; παρακάλεσε το παιδί.

– Σου είπα. Περίμενε να φτάσουμε στο σπίτι.

– Παίζουμε το παιχνίδι των δέκα ερωτήσεων; πρότεινε ο Γιάννης κι έσκυψε γεμάτος γαλιφιά να δώσει ένα φιλί στο μάγουλο του πατέρα του.

– Πονηρούλη...

– Γιάννη, άφησε ήσυχο τον πατέρα σου, κάθισε φρόνιμα, τον μάλωσε η μαμά.

Ο Γιάννης σούφρωσε τα χειλάκια του έτοιμος να γκρινιάξει, μα κείνη τη στιγμή μια βαριά φωνή ακούστηκε πίσω τους:

– Παρακαλώ, αδειάστε γρήγορα τον διάδρομο. Θα περάσουν τους κρατούμενους.

Ο πατέρας έκανε νόημα στη μητέρα, που άρπαξε τον

¹ ντουρβάδες: υφαντές σακούλες.

Γιάννη από το χέρι και τον έσπρωξε με βιασύνη στη γωνιά.

Οι πλάτες του παιδιού ακούμπησαν στον τοίχο. Μπροστά του στάθηκε η μάνα και πλάι της ο πατέρας και οι άλλοι ταξιδιώτες.

Μια πόρτα έκλεισε με βρόντο. Έπειτα ακούστηκε ένα σούρσιμο από κουρασμένα βήματα.

Το φως στην αποβάθρα ήταν λιγοστό. Ίσα ίσα που φώτιζε ένα γύρο, μα πιο πέρα οι σκιές φούντωναν.

Ο Γιάννης δεν έβλεπε σχεδόν τίποτα. Οι πλάτες της μητέρας του τού πίεζαν το στήθος. Κόντεψε να σκάσει. Την τράβηξε από το μανίκι.

– Μαμά...

– Σσςς... Μείνε εκεί.

Δεν ωφελούσε να επιμείνει.

Σηκώθηκε στις μύτες των ποδιών του. Πάλι δεν έβλεπε. Η μαμά τον περνούσε ένα κεφάλι.

«Ουφ! Θα σκάσω στριμωγμένος εδώ στη γωνιά», είπε μέσα του. Ύστερα αναρωτήθηκε: «Μα τι διάβολο συμβαίνει; Τι προσπαθούν να μου κρύψουν;» Χαμογέλασε. «Έννοια σου και θα μάθω. Ξέρω τι θα κάνω». Ρούφηξε μέσα την κοιλιά, κόλλησε όσο μπορούσε στον τοίχο, ύστερα πήρε φόρα και τινάχτηκε μπροστά σαν ελατήριο.

– Οχ!

Η μητέρα ξαφνιασμένη παραμέρισε.

Γκλιν... γκλιν...

Ένας παράξενος θόρυβος ακουγόταν. Σαν ήχος από σιδερικά.

«Τι να 'ναι;» Ο Γιάννης έσκυψε γεμάτος περιέργεια. Και τότε τους είδε. Ήταν οι κρατούμενοι. Πέντε άντρες και μία γυναίκα. Περπατούσαν σκυφτοί ανάμεσα σε δυο σειρές από χωροφύλακες.

Ο κόσμος τους κοίταζε κρατώντας την ανάσα του.

Η μητέρα γεμάτη ταραχή τον στρίμωξε πάλι στη γωνιά. Πάλι δεν έβλεπε τίποτα. Άκουσε μόνο τον θόρυβο ενός αυτοκινήτου που ξεκινούσε. Ύστερα η σιωπή γέμισε τη νύχτα.

Ο κόσμος ολόγυρα άρχισε να σκορπίζει. Έφευγαν βιαστικά, σαν κυνηγημένοι.

Ο πατέρας αναστέναξε κι έσκυψε να πάρει τις βαλίτσες. Η μητέρα έπιασε το παιδί από το χέρι. Η χούφτα της ήταν ιδρωμένη.

Περπατούσαν και οι τρεις προς την έξοδο. Ο Γιάννης τα 'χε χαμένα. «Μα τι στην ευχή συμβαίνει; Τι παράξενα πράγματα είναι αυτά;»

Ο φίλος του ο Αντώνης έλεγε πως άμα κάνεις κάτι κακό, άμα κλέψεις να πούμε, σε πιάνουν οι χωροφύλακες και σε κλείνουν στη φυλακή.

«Σίγουρα κι αυτοί οι άνθρωποι κλέφτες θα 'ναι, αλλιώς γιατί θα τους είχαν με τις χειροπέδες; Μα, πάλι, γιατί ο κόσμος ήταν έτσι φοβισμένος;»

Ουφ! μπερδεύτηκε. Το κεφάλι του γυρίζει. Έτσι παθαίνει πάντα άμα σκέφτεται πολύ.

– Μαμά, γιατί...

Δεν πρόλαβε να συνεχίσει.

Η μητέρα του, μ' ένα «σσσς... Μη μιλάς», του 'κοψε τη φόρα. Μόνο ο πατέρας γύρισε και του χαμογέλασε.

Την ίδια στιγμή σφύριξε το τρένο. Οι ρόδες άρχισαν να κυλάνε αργά αργά πάνω στις ράγες. Έφευγε.

Ο σταθμάρχης ίσιαξε το καπέλο του και μπήκε στο γραφείο του.

Άδειασε η αποβάθρα. Όλα ξανάγιναν σαν και πρώτα. Ξαφνικά ακούστηκε το σκούξιμο μιας κουκουβάγιας. «Γρουσουζιά», σκέφτηκε ο Γιάννης.

– Άμα σκούζει η κουκουβάγια, σημαίνει πως κάποιος θα πεθάνει.

Έτσι έλεγε η θεία Αγλαΐα.

– Μην την πιστεύεις. Αυτές είναι σαχλές προλήψεις, είχε πει ο Θοδωρής.

Ο Γιάννης δεν ήξερε ποιον από τους δύο να πιστέψει. «Αχ, αυτοί οι μεγάλοι, όλα τα μπερδεύουν».

Βγήκαν στη μικρή πλατεία. Μπροστά τους ήρθε και σταμάτησε ένα αμάξι.

– Καλωσόρισες, αφεντικό. Τι χαμπάρια από την Αθήνα;

Ήταν ο κυρ Φώτης, ο αμαξάς. Ο Γιάννης τον ήξερε από μικρός. Όταν τα παιδιά αρρώσταιναν και θέλανε αμάξι για να πάνε στον γιατρό, τον κυρ Φώτη έπαιρναν. Μα και την πρωτομαγιά, όταν πήγαιναν στη Λαζαρίνα να πιάσουνε τον Μάη, πάλι ο κυρ Φώτης τους κουβαλούσε. Ήταν δικός τους άνθρωπος, σπιτικός.

– Καλός καιρός στην πρωτεύουσα; Εδώ μας μούλιασε η βροχή. Πολλή υγρασία. Κι έχω και τους αναθεματισμένους τους ρευματισμούς... Άιντε να σας κατεβάσω στην πόλη.

Το 'χε συνήθεια ο κυρ Φώτης να μιλάει μόνος τους. Τις πιο πολλές φορές βέβαια μιλούσε με τ' άλογο του, τον Πασά.

– Καλά, σε καταλαβαίνει τι του λες; ρωτούσε απορημένος ο Γιάννης.

– Έννοια σου, καλύτερα μας καταλαβαίνουν τα ζώα παρά μερικοί μεγάλοι, ονόματα να μη λέω, μουρμούριζε ο γέρος.

Ύστερα έφτυνε χάμω με σιχασιά.

– Πουφ, σαπίλα!